

LAUSUNTO

22.9.2011

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO

VN075:00/2011

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI MAKEISTEN, JÄÄTELÖN JA VIRVOITUSJUOMIEN VALMISTEVEROSTA ANNETUN LAIN 3§:N JA LIITTEEN MUUTTAMISESTA

Pyydettyinä lausuntona ao. verosta Elintarviketeollisuusliitto saattaa ministeriön tietoon seuraavaa:

Elintarviketeollisuusliitto ry katsoo, että valmisteveroista on luovuttava kokonaan niiden merkittävien epäkohtien ja ristiriitaisuuksien vuoksi.

Makeisten ja jäätelön osalta valmisteverotus tuli voimaan tämän vuoden alussa ja samanaikaisesti kiristettiin mehujen ja virvoitusjuomien verotusta. Hallitus esittää nyt tuntuvia korotuksia ilman minkäänlaista analyysia tai selvitystä veron vaikutuksista yritysten talouteen, investointihalukkuuteen ja kykyyn työllistää. Esitys ei myöskään arvioi vaikutuksia kansanterveyteen tai harmaan tuonnin lisääntymiseen.

Nykyinen valmisteverotus ei kohtele elintarvikeyrityksiä ja toimialoja tasapuolisesti. Se kohdistuu yksittäisiin tuoteryhmiin jättäen useat samankaltaiset tuotteet veron ulkopuolelle.

Kilpailuvirasto on todennut muistiossaan valtionvarainministeriölle (Liite 1.), että nykyinen valmistevero vääristää kilpailua veronalaisten ja veron ulkopuolelle jäävien tuotteiden kesken.

Valmisteverotus vääristää kilpailua

Vain tiettyihin tuoteryhmiin kohdistetuilla valmisteveroilla on aina eri tuoteryhmien välistä luonnollista kilpailua vääristävä vaikutus. Jo tästäkään syystä valmisteveroja ei tulisi kohdistaa yksittäisiin elintarvikeryhmiin. Kulutus osin ohjautuu verotetuista tuotteista niitä korvaaviin edullisempiin, verottomiin tuotteisiin.

Veronalaisia tuotteita ovat makeiset, jäätelötuohteet, kaakaojauhe, virvoitusjuomat, mehut, kiennäisvedet sekä maitokahvi- ja kaakaojuomat. Useiden näiden tuotteiden kanssa samankaltaisten tuotteiden jättäminen veron ulkopuolelle luo verojärjestelmään selkeän epäkohdan, joka asettaa samankaltaiset herkuttelutuotteet eriarvoiseen asemaan. Verottomia tuotteita ovat jatkossakin mm. keksit, makeat leivonnaiset, jogurttijuomat, jogurtit ja vanukkaat, kiisselit ja hyytelöt, murot, kahvi sekä taloussokeri, jota käytetään kaikkien edellisten ja myös verollisten tuotteiden valmistukseen.

Yritysten kyky työllistää heikkenee

Hallitus esittää makeisten ja jäätelön valmisteveron korottamista 95 senttiin kilogrammalta sekä mehujen ja virvoitusjuomien valmisteveron korottamista 11 senttiin litralta valmista juomaa. Verolla on tarkoitus kerätä yhteensä noin 185 miljoonaa euroa. Lisäystä kuluvan vuoden verokertymään arvioidaan olevan noin 50 miljoonaa euroa. On todettava, että kaavailtu verotaso on yksittäisiin toimialoihin kohdistuvana paitsi harkitsematon myös kohtuuttoman raskas.

Ehdotetun verotason mukaisesti yksittäisten yritysten verorasitus kasvaa yrityksestä riippuen useilla miljoonilla, jopa kymmenillä miljoonilla euroilla. Suurin osa verotuotosta kerätään vain muutamilta toimijoilta. Tämän lisäksi vero ja veronkorotus nostavat hintaherkkien tuotteiden hintaa, mikä vastaavasti vähentää myyntiä ja siirtää kulutusta korvaaviin edullisempiin kategorioihin tai halpatuotteisiin.

Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan ”makeisveron tosiasiallisia vaikutuksia matkustajatuontiin, laittomaan tuontiin ja kotimaiseen teollisuuteen ei ole vielä tällä hetkellä tietoa”.

On kestävämpää, että veroa esitetään nostettavaksi vain puolen vuoden voimassa olon jälkeen. Voimassa olevan verotason tai nyt esitetyn korotuksen tarkkoja vaikutuksia työllisyyteen on vaikea arvioida vielä tässä vaiheessa ja lopulliset vaikutukset ovat seurausta kilpailun vääristymisen, hinnan korotusten, kulutuksen laskun ja harmaatuonin yhteisvaikutuksesta.

Jäätelöteollisuuden osalta myyntivolyymit ovat vähentyneet kuluneen vuoden aikana noin 9%. Vero on nostanut jäätelötuotteiden kuluttajahintoja, tuotteesta riippuen, ratkaisevasti. Edullisten tuotteiden, kuten kotipakkausten, hintojen arvioidaan nousseen eniten, 30-50 %. Mahdollinen uusi 10 % volyymin lasku merkitsee jopa 30-40 henkilötyövuoden vähentämistä.

Jos makeismarkkinoiden lasku jatkuu ensimmäisen 6 kk tasoisena, merkitsee se esimerkiksi Fazer Makeisten kokoiselle yritykselle laskennallisesti 44 henkilötyövuoden vähentämistä.

Valmistevero kohtelee vedellä laimennettavia tuotteita epäoikeudenmukaisesti. Vaikutus lopputuotteen hintaan on moninkertainen ja vaikuttaa ostopäätöksiin.

Vaikutus kuluttajahintoihin on veron korotusta suurempi, sillä malli antaa kaupalle mahdollisuuden saada katetta verolle ja näin ollen veron vaikutus kertaantuu. Mikäli oletetaan kaupan ottavan myymistään tuotteista entisen prosentuaalisen katteensa, voidaan arvioida kaupan saavan makeisten, jäätelön, mehun ja virvoitusjuomien valmisteveron myötä useiden kymmenien miljoonien eurojen tulonsiirron. Tämä ei liene lain tarkoitus.

Ainoa vero, joka ei anna tähän mahdollisuutta on arvonlisävero, joka lisätään hintaan viimeisenä.

Elintarviketeollisuus on tuotanto- ja työvoimavaltainen ala, joka työllistää merkittävässä määrin mm. vähemmän koulutettuja ja nuoria suomalaisia. Veroesitys kohdistuu erityisesti yrityksiin, jotka kuuluvat Suomen suurimpien elintarvikealan työllistäjien joukkoon. Oman henkilökunnan lisäksi merkkielintarvikkeita valmistavalla ja markkinoivalla yhtiöllä on huomattava epäsuora vaikutus mm. markkinointi-, media-, tutkimus-, paino- ja logistiikka-alan yritysten työllisyyteen. Cambridgen yliopiston tutkimuksen mukaan esim. yksi juoma-alan työpaikka luo 6 muuta työpaikkaa.

Edellä kuvatun perusteella uskomme, että verolla tulee olemaan huomattavat seurannaisvaikutukset yritysten toimintaan.

Korkea verotaso tulee väistämättä vaikuttamaan myyntiin ja kannattavuuteen ja siten myös kyseisten yritysten kykyyn työllistää ja teettää töitä muilla yrityksillä.

Elintarviketeollisuuden ne toimialat, joihin nyt kohdistetaan valmisteverotusta, ovat säilyttäneet asemansa hyvin Suomessa EU-jäsenyydenkin aikana. Tärkeänä syynä tähän on ollut vahva kotimaan myynti ja myös vienti. Jos valmisteverotuksella vähennetään kotimaan myyntiä ja ohjataan kulutusta ulkomaisiin tax free -tuotteisiin sekä lisääntyvään harmaatuontiin, se johtaa suomalaisten yritysten toiminnan supistamiseen. Juomien, makeisten ja jäätelön valmistus työllistää Suomessa yli 4500 henkilöä. Vaarana on verotuksen tuoma kotimaisten tuotteiden kulutuksen lasku, mikä johtaa vääjäämättä myös työpaikkojen vähenemiseen.

Valmistus ja myynti kotimaahan on lähes aina se pohja, jolta yritys voi ponnistaa myös vientiin. Kotimaan myynti luo perustan riittävälle volyymille, mikä antaa edellytyksiä hintakilpailukykyisille vientituotteille. Mikäli kotimaahan tähtäävä valmistus vähenee, heikenevät myös vientiedellytykset. Vaikka vientituotteiden valmistus onkin mahdollista saattaa verottomuuden piiriin, siihen liittyvät erityisjärjestelyt ja hallintobyrokratia myös vähentävät käytännössä etenkin pienten yritysten kiinnostusta vientiin.

Valmisteverotus johtaa harmaan tuonnin ja matkustajatuonnin kasvuun

Teknisesti tullinimikeperusteisen valmisteverotuksen etu on ollut se, että vero on voitu kohdistaa myös tuontituotteisiin. EU-jäsenyydessä kuitenkin elintarvikkeiden, esim. makeisryhmän tuotteiden, laajamittainen maahantuonti ohi verotuksen on helppoa. Tuotteet ovat hyvin säilyviä ja varsin vähän tilaa vieviä. Tämä osaltaan vaikutti makeisverosta luopumiseen vuonna 2000.

Kaupankäyntitavat ovat muuttuneet, ja nykyään on mahdollista ostaa suuria määriä elintarvikkeita myös netin kautta. Verotus johtanee merkittävään maahantuontiin ohi veron. Jo kuluneen kevään aikana on ollut havaittavissa harmaan tuonnin lisääntymistä. Hallituksen esitykseen ei kuitenkaan sisälly minkäänlaista arviota lisääntyneestä harmaasta tuonnista.

Makeisten-, jäätelön, mehun ja virvoitusjuomien veron korotuksesta johtuvan harmaatuonnin kasvun odotetaan pienentävän useiden tuotteiden kotimaista myyntivolyyymiä edelleen.

Harmaatuonnin osalta on myös muistettava, että pienillä kotimarkkinoilla operoivien yritysten vientitoiminta vaikeutuu, kun harmaantuonti lisääntyy tai kulutus siirtyy toisiin tuoteryhmiin.

Matkustajatuonti on paitsi pois kotimaiselta teollisuudelta myös haastavaa kulutuksen hillitsemisen näkökulmasta; matkustajatuonnissa myyntiyksiköt ovat suurempia kuin normaalioloissa, mikä helposti lisää myös näiden tuotteiden kulutusta.

Kotimaan myynnin väheneminen näivettää ao. alojen kehitystä, vähentää työpaikkoja, heikentää vientiedellytyksiä ja heikentää kansainvälisten yritysten investointihalukkuutta Suomeen.

Sokerivero selvitettävä

Edellä esitetyin perustein ETL katsoo, että valtion verotuloja ei tule kerätä yksittäisiin elintarvikeryhmiin kohdistetuilla valmisteveroilla.

Valmisteverotuksen epäkohtien korjaaminen on aloitettava välittömästi. Hyvin suunniteltu ja toteutettu verotus voi ohjata tuotekehitystä ja kulutusta ihmisten hyvinvointia edistävään suuntaan.

Kulutukseen liittyvien verojen keräämiseen on olemassa tehokkaampiakin tapoja, kuten esim. arvonlisävero. Jo esim. kaupassa ja ravintoloissa myytävän ruoan arvonlisäveron nostaminen yhdellä prosentilla johtaa valtion talouden kannalta vähintään samaa tuottoon.

Hallituksen esitykseen sisältyy lupaus selvityksen laatimisesta makeisten, jäätelön, mehujen ja virvoitusjuomien valmisteveron korvaamisesta sokeriverolla siten, että se voisi astua voimaan vuoden 2013 alusta. Elintarviketeollisuusliitto pitää tätä lupausta tärkeänä, ja on tarvittaessa valmis auttamaan selvityksen laatimisessa kaikkiin mahdollisiin keinoihin.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Heikki Juutinen', written in a cursive style.

Heikki Juutinen
toimitusjohtaja

LIITE Kilpailuviraston muistio: Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteveron vaikutukset.